

Ud af legen springer alle mulige kulturelle fænomener

Samtaler med Flemming Mouritsen i perioden 2008 til 2012 ved Herdis Toft og Karin Esmann Knudsen

Hvordan ser du på legen som kulturel udtryksform?

– Der er som nævnt den mundtlige kulturtradition med Evald Tang Kristensen, folkeminddeforskningen, middelalderdigtningen og den slags, men også det at nogle af dem, der manifesterer sig med en særlig børneprofil, det er nogle folklorister, altså hvor det har ligget som et fænomen i folkløren. Tang Kristensen har også en kæmpe stor optegnelse af lege. Så litteraturen og folkloristikken er faktisk et vigtigt spor. Her har vi de første, der snakker om legekultur, ganske vist i en lidt anden forstand, det er Opie-folkene, der har udgivet de første pionersamlinger, amerikanske samlinger af børns udtryksformer, specielt lege, remser.

De er med i Sutton Smith: The Study of Games.

– Ja, han bruger dem i høj grad. Men Huizinga lægger faktisk allerede i 1930'erne bunden til en alternativ pædagogisk og psykologisk synsvinkel på børn og børneudtryk. Da lægger han på legen en generelt kulturhistorisk synsvinkel, et kulturelt syn på det. Han er ikke antropolog, men meget optaget af historie. *Det legende menneske* (opr. 1938) var allerede udgivet på dansk. Det var en grundbog også i seminarierammen. Der var ikke så mange der læste den, men der blev refere-

ret til den alle mulige steder. Det legende menneske fungerede mere som idol end som et fagligt teoretisk fænomen. Det han gjorde, var rent faktisk det, at han lagde det fundamentale syn på legen som en – han kalder den ikke biologisk, men grundmenneskelig udtryksform. Legen er som kulturens moder, i den forstand at ud af legen springer alle mulige kulturelle fænomener, fra jura i den ene ende og ritualer midtvejs og så til kunstarter i den anden ende. Altså et helt spektrum af alle mulige samfundsmæssige former.

Han siger at legen er både kulturens moder og kulturens motor.

– Ja, den er så at sige det hele. På diverse typer af specialiseringer har han et historisk syn. Jeg tror, det også er ham, der har indbygget et fylogenetisk syn på kultur og menneskelig udvikling. Også tidligere i 1900-tallet har vi teoretikere, der siger, at ethvert barn gentager kulturhistorien, lidt det samme, der ligger hos Marx og Engels. Vi skal have læst Huizinga igen, alt det han har støvet op. Der er alle begreberne. Med legebegrebet går han så vidt som at gøre legen til forudsætning for sproget, jeg kan ikke helt huske det men i hvert fald en menneskelig egenskab og kvalitet ved siden af sproget. Også som en motor for socialiteten og udformningen, formateringen af socialitet.

Sære størrelser

En dag sidst på sommeren ude på legepladsen går tre drenge, Jonathan, Jonas og Troels for sig selv ovre i et hjørne. De går og snakker og leger og høvler på hinanden. En af de voksne, Lars sidder på hegnet, der går rundt om legepladsen. Efter hvad han kan høre, debatterer de, hvem der nu er de store, hvem der er de mellemstore og hvem der er de små. Jonathan etablerer sig dog som den største.

Lars opdager pludselig, at Troels kommer gående forbi slæbende på en flise, de har fundet. Jonathan går ved siden af ham.

– Hvor skal du bære den hen? Spørger Lars, som synes, det ser lidt sært ud.

– Han skal bære den hele vejen rundt, siger Jonathan. Han mener på flisegangen, der går uden om legepladsen langs hegnet. De går videre. Hele vejen rundt.

Lidt senere kommer Jonas forbi med flisen i armene. Jonathan ved siden af. Da de er ud for Lars, siger Jonathan ligesom undrende hen for sig :

– Hold kæft, for nogen skøre ideer, man får, når man er den største.